

.....

SPRÁVA O STAVE ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA SLOVENSKEJ REPUBLIKY V ROKU 2018

Rozšírené hodnotenie kvality a starostlivosti

ZOZNAM VYBRANÝCH POUŽITÝCH SKRATIEK

ALPARC	Alpska sústava chránených území	GFRA	Globálne hodnotenie lesných zdrojov
BBG	Banskobystrický geopark	GGN	Sieť globálnych geoparkov UNESCO
BMI	Index telesnej hmotnosti (Body Mass Index)	HBÚ	Hlavný banský úrad
BR	Biosférická rezervácia	HDP	Hrubý domáci produkt
BRKO	Biologicky rozložiteľné komunálne odpady	HDS	Hrubá domáca spotreba energie
BSK5	Biochemická spotreba kyslíka - päťdňová	HL	Hospodárske lesy
BŠG	Banskoštiavnický geopark	CHKO	Chránená krajinná oblasť
CBD	Dohovor o biologickej diverzite (Convention on Biological Diversity)	CHKP	Chránený krajinný prvok
CBI	Indikátory mestskej biodiverzity (City Biodiversity Indicators)	CHA	Chránený areál
CBP	Celkový bežný prírastok	CHN	Chránené nerasty
CITES	Dohovor o medzinárodnom obchode s ohrozenými druhmi voľne žijúcich živočíchov a rastlín	CHS	Chránený strom
CNG	Stlačený zemný plyn	CHSK	Chemická spotreba kyslíka
CNPA	Karpatská sústava chránených území	CHSK	Chránené skameneliny
COP	Konferencia strán dohovoru	CHÚ	Chránené územie
CR	Kriticky ohrozený druh rastlín, príp. živočíchov	CHVÚ	Chránené vtáčie územia
CWI	Karpatská iniciatíva pre mokrade	CHZJD	Chemické závody Juraja Dimitrova
ČMS	Čiastkový monitorovací systém	IEP	Inštitút environmentálnej politiky
ČMS GF	Čiastkový monitorovací systém - Geologické faktory	IPE	Indikátor priemernej expozície
ČOV	Čistiareň odpadových vôd	IS	Informačné stredisko
ČR	Česká republika	ISEZ	Informačný systém environmentálnych záťaží
DMC	Domáca materiálová spotreba	ISOP	Informačné stredisko ochrany prírody
DMH	Dolná medza pre hodnotenie	IUCN	Medzinárodná únia na ochranu prírody (The International Union for Conservation of Nature)
DMI	Priamy domáci materiálový vstup	JKS	Jarný kmeňový stav zveri
DE	Degradované ekosystémy	KES	Konečná energetická spotreba
EDoK	Európsky dohovor o krajine	KIMS	Komplexný informačný a monitorovací systém ŠOP SR
EEA	Európska Environmentálna Agentúra	KO	Komunálny odpad
EGN	Sieť európskych geoparkov	KP	Kultúrna pamiatka
EK	Európska komisia	KPÚ BB	Krajský pamiatkový úrad Banská Bystrica
EN	Energetická náročnosť	LH	Lesné hospodárstvo
EN	Ohrozený druh rastlín, príp. živočíchov	LOU	Lesy osobitného určenia
ES	Ekosystémové služby	LP	Lesné pozemky
ES	Európske spoločenstvo	LPG	Skvapalnený propán-bután
ETC	Európske tématické centrum (European Topic Center)	LŠV	Látky škodiace vodám
EÚ	Európska únia	LULUCF	Využívanie pôdy, zmeny vo využívaní pôdy a lesné hospodárstvo (Land use-Land use change and forestry)
EV	Európsky význam	MaB	Program UNESCO „Človek a biosféra“
EZ	Environmentálne záťaže	MAES	Mapovanie a hodnotenie ekosystémov a ich služieb (Mapping and Assessment of Ecosystems and their Services)
FAO	Organizácia OSN pre výživu a poľnohospodárstvo	MDV SR	Ministerstvo dopravy a výstavby SR
FEE TU	Fakulta ekológie a environmentalistiky Technickej univerzity vo Zvolene	MHD	Mestská hromadná doprava
FPV UMB	Fakulta prírodných vied Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici	MCHÚ	Maloplošné chránené územie
FSC	Medzinárodný neziskový certifikačný systém (Forest Stewardship Council)	MK SR	Ministerstvo kultúry SR
		MO SR	Ministerstvo obrany SR
		MPR	Mestská pamiatková rezervácia
		MPRV SR	Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR

MZ SR	Ministerstvo zdravotníctva SR	PP	Prírodná pamiatka
MZV	Mimoriadne zhoršenie vôd	PR	Prírodná rezervácia
MŽP SR	Ministerstvo životného prostredia SR	PR	Pamiatková rezervácia
NACE	Štatistická klasifikácia ekonomických činností	PPVO SR	Program predchádzania vzniku odpadu SR
NAPANT	Národný park Nízke Tatry	PRLA	Pamiatková rezervácia ľudovej architektúry
NCZI	Národné centrum zdravotníckych informácií	PS	Program starostlivosti
NEHAP	Akčný plán pre životné prostredie a zdravie obyvateľov Slovenskej republiky	PÚ SR	Pamiatkový ústav SR
NGCH	Náučný geologický chodník	PZ	Program záchrany
NCH	Náučný chodník	PZ	Pamiatková zóna
NIML	Národná inventarizácia a monitoring lesov	REACH	Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1907/2006 o registrácii, hodnotení, autorizácii a obmedzovaní chemických látok
NKP	Národná kultúrna pamiatka	RL	Ramsarská lokalita
NL	Náučná lokalita	RÚVZ	Regionálny úrad verejného zdravotníctva
NL	Nerozpustené látky	SAS	Slovenská astronomická spoločnosť
NLC	Národné lesnícke centrum	SAV	Slovenská akadémia vied
NMVOC	Nemetánové prchavé organické zlúčeniny	SAŽP	Slovenská agentúra životného prostredia
NNG	Novohradský geopark	SBSTTA	Poradný orgán dohovoru (o biologickej diverzite) pre vedecké, odborné a technické záležitosti
NO	Nebezpečný odpad	SD	Svetové dedičstvo
NP	Národný park	SHMÚ	Slovenský hydrometeorologický ústav
NPPC – VÚPOP	Národné poľnohospodárske a potravinárske centrum – Výskumný ústav pôdozvedectva a ochrany pôdy	SIŽP	Slovenská inšpekcia životného prostredia
NPPC – VÚRV	Národné poľnohospodárske a potravinárske centrum – Výskumný ústav rastlinnej výroby	SR	Slovenská republika
NPP	Národná prírodná pamiatka	SSJ	Správa slovenských jaskýň
NPR	Národná prírodná rezervácia	SVP	Slovenský vodohospodársky podnik
NR SR	Národná rada Slovenskej republiky	ŠGÚDŠ	Štátny geologický ústav Dionýza Štúra
O	Ostatný odpad	ŠOP SR	Štátna ochrana prírody SR
OAR	Objemová aktivita radónu	ŠÚ SR	Štatistický úrad SR
OECD	Organizácia pre hospodársku spoluprácu a rozvoj	ŠVPS SR	Štátna veterinárna a potravinová správa SR
OEZ	Odpad z elektrických a elektronických zariadení	ŠZD	Štátny zdravotný dozor
OH	Odpadové hospodárstvo	TANAP	Tatranský národný park
OL	Ochranné lesy	TKO	Tuhý komunálny odpad
OOCR	Oblasťná organizácia cestovného ruchu	ŤK	Ťažké kovy
OP	Ochranné pásmo	TML	Trvalá monitorovacia lokalita
OPKŽP	Operačný program Kvalita životného prostredia (2014 – 2020)	TU	Technická univerzita Zvolen
OPŽP	Operačný program Životné prostredie (2007 – 2013)	TZCH	Turisticky značený chodník
OSN	Organizácia Spojených národov	UNEP – WCMC	Program OSN pre životné prostredie – Svetové monitorovacie centrum ochrany prírody (UN Environment World Conservation Monitoring Centre)
OÚ	Okresný úrad	UNESCO	Organizácia OSN pre vzdelávanie, vedu a kultúru
OZE	Obnoviteľné zdroje energie	ÚEV	Územia európskeho významu (príp. SKÚEV)
PAH (BaP)	Polyaromatické uhľovodíky (benzo(a)pyrén)	ÚGKK SR	Úrad geodézie, kartografie a katastra SR
PCB	Polychlórované bifenyly	ÚKSÚP	Ústredný kontrolný a skúšobný ústav poľnohospodársky
PCDD/PCDF	Polychlórované dibenzodioxíny/Polychlórované dibenzofurány (dioxíny/furány)	ÚVZ SR	Úrad verejného zdravotníctva SR
PEFC	Program pre vzájomné uznávanie lesných certifikačných schém	V4	Vyšehradská skupina (Vyšehradská štvorka) – spoločenstvo štyroch stredoeurópskych štátov: Česka, Maďarska, Poľska a Slovenska
PES	Primárna energetická spotreba	VaK	Vodárne a kanalizácie
PEZ	Primárne energetické zdroje	VU	Zraniteľný druh (rastlín, príp. živočíchov)
PIENAP	Pieninský národný park	VÚVH	Výskumný ústav vodného hospodárstva
PM_{10 (2,5)}	Tuhé častice s priemerom od 2,5 do 10 µm (alebo menším ako 2,5 µm)	WHO	Svetová zdravotnícka organizácia OSN (World Health Organization)
PO	Pamiatkový objekt	Z. z.	Zbierka zákonov
POD	Program obnovy dediny	ŽP	Životné prostredie
POP_s	Perzistentné organické látky		

OBSAH

PREDSLOV	03	životného prostredia	155
ZÁKLADNÉ INFORMÁCIE O SLOVENSKEJ REPUBLIKE	05	Environmentálne náklady a výnosy za podniky a obce	156
SÚHRNNÉ HODNOTENIE ENVIRONMENTÁLNEJ SITUÁCIE V SLOVENSKEJ REPUBLIKE	08	Financovanie starostlivosti o životné prostredie	157
ZLOŽKY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ICH OCHRANA	19	Vybrané ekonomické nástroje environmentálnej politiky	169
Ovzdušie	19	RIZIKOVÉ FAKTORY V ŽIVOTNOM PROSTREDÍ	177
Voda	36	Fyzikálne rizikové faktory	177
Horniny	52	Havárie a živelné pohromy	180
Pôda	56	Genetické technológie a geneticky modifikované organizmy	183
Biodiverzita	60	STAROSTLIVOSŤ O ŽIVOTNÉ PROSTREDIE	186
OCHRANA, TVORBA A MANAŽMENT KRAJINY	77	Implementácia Agendy 2030	186
Kľúčové otázky a kľúčové zistenia	77	pre udržateľný rozvoj	186
Starostlivosť o mestské a vidiecke životné prostredie	77	Environmentálna politika	187
Pamiatkový fond	82	Environmentálne právo	188
Svetové dedičstvo	85	Posudzovanie vplyvov na životné prostredie	190
Geoparky	87	Integrovaná prevencia a kontrola znečisťovania životného prostredia	191
Environmentálne záťaž	88	Prevencia a náprava environmentálnych škôd	192
PRECHOD NA ZELENÉ A OBEHOVÉ HOSPODÁRSTVO	90	Prevencia závažných priemyselných havárií	194
Priemysel	90	Environmentálne hodnotenie a označovanie produktov	197
Ťažba nerastných surovín	95	Environmentálne manažérstvo a audit	200
Energetika	97	Ekoinovácie	201
Doprava	105	Zelené verejné obstarávanie	202
Poľnohospodárstvo	111	Environmentálna kontrola	203
Lesné hospodárstvo	117	Environmentálna kriminalita	204
Rekreácia a cestovný ruch	127	Environmentálna výchova, vzdelávanie a osveťa	206
Materiálová náročnosť hospodárstva	133	MEDZINÁRODNÁ SPOLUPRÁCA	209
Odpady	135	Medzinárodné organizácie	209
ZMENA KLÍMY	144	Rada Európy	211
Kľúčové otázky a kľúčové zistenia	144	Európska únia	211
Ochrana klímy/zmierňovanie zmeny klímy	145	Medzinárodná regionálna spolupráca	212
Prejavy zmeny klímy a adaptácia na nepriaznivé dôsledky zmeny klímy	150	Spolupráca na medzištátnej úrovni	213
ENVIRONMENTÁLNA EKONOMIKA	155	Medzinárodné dohovory	214
Kľúčové otázky a kľúčové zistenia	155	Medzinárodné zmluvy	216
Národné výdavky na ochranu		ZOZNAM VYBRANÝCH POUŽITÝCH SKRATIEK	220

ZOZNAM FOTOGRAFIÍ

Foto obálka: Džoko Stach – pixabay.com
Fotografie: archív DMC, s.r.o.,